

POJĘCIE CZYNU

mgr Alicja Limburska

Przedmiotem wartościowania wspólnym dla wszystkich przeanalizowanych przez nas wcześniej płaszczyzn ocen – a zatem bezprawności, karalności, karygodności oraz winy – jest **zachowanie się człowieka**.

Nie każde jednak zachowanie się człowieka może prowadzić do pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej. Niecelowe jest wszakże karanie za takie zachowania, które co prawda realizowały znamiona typu czynu zabronionego, ale nie były zależne od sprawcy. Dlatego właśnie przedmiotem zainteresowania prawa karnego są tylko te zachowania, które scharakteryzować można jako **czyny**.

CZYN jest to psychicznie sterowane uzewnętrznione zachowanie się człowieka!!

Zazwyczaj mówi się, że czyn może występować w dwóch postaciach i przybiera formę **działania** albo **zaniechania**.

KIEDY ZACHOWANIE NIE JEST CZYNEM?

- 1) **przymus fizyczny** – zachowanie człowieka było wywołane oddziaływaniem na jego mięśnie siły fizycznej, której nie był on się w stanie oprzeć (np. zachowanie w wyniku popchnięcia, szarpnięcia)
- 2) **przyczyny wewnętrzne wyłączające aktywność mózgu konieczną dla sterowania zachowaniem** – np. stan nieprzytomności, głęboki sen, wylew krwi do mózgu, bardzo silne pobudzenie
- 3) **brak fizycznej możliwości ruchu** – np. osoba nieumiejąca pływać nie popełnia czynu, gdy nie wskakuje do wody, by udzielić pomocy tonącemu
- 4) **brak koniecznego narzędzia** – np. osoba, która nie ma koniecznego sprzętu zabezpieczającego, nie popełnia przestępstwa, gdy nie schodzi do jaskini w celu wydostania turysty, który do niej wpadł

CZY W PONIŻSZYCH SYTUACJACH MAMY DO CZYNNIENIA Z CZYNAMI?

- a) mężczyzna zostaje potrącony przez rowerzystę, upada na przechodzące dziecko, które doznaje złamania ręki → **potrącony mężczyzna nie popełnia czynu**
- b) kobieta zażywa dużą dawkę narkotyków i w tym stanie dokonuje kradzieży sklepowej → **to jest czyn** (jest to przypadek tzw. „zawinienia na przedpolu”)
- c) w wyniku strachu wywołanego groźbami kobieta kradnie swojemu ojcu 5 tys. zł, żeby przekazać pieniądze mężczyźnie, który jej groził → **to jest czyn** (ewentualnie kwestionować można winę)
- d) mężczyzna X trzyma w dłoni pistolet, a mężczyzna Y łapie jego dłoń i naciska palec X znajdujący się na spuście → **po stronie mężczyzny X to nie jest czyn**
- e) w wyniku silnych lęków nocnych połączonych z lunatyzmem kobieta uderzając patelnią wywołuje u swojego partnera ciężki uszczerbek na zdrowiu → **to nie jest czyn**

PODSUMOWANIE

Omówione dotychczas pojęcia – a zatem czyn, bezprawność, karalność, karygodność oraz wina – stanowią elementy struktury przestępstwa oraz części składowe definicji tego centralnego dla prawa karnego terminu.

Biorąc pod uwagę wszystkie dotychczas przekazane informacje, stwierdzić należy, że przestępstwo jest strukturą wieloaspektową, składającą się z kilku niezależnych od siebie płaszczyzn wartościowania. **Musi być to zachowanie spełniające cechy czynu, który jest nadto bezprawny, karalny, społecznie szkodliwy w stopniu wyższym niż znikomy (inaczej karygodny) i zawiniony.**